

Möhkö on Suomen itäisin kylä kaksi kilometriä valtakunnan rajasta. Vasemmalla Museoviraston kunnostamaa, ruukkialueen läpi kulkevaa kanavajärjestelmää. Keskellä Teatteri Möhkön katsomo sekä Möhkön Manta, 1950-luvun savotoilla käytetty asutoproomu, jossa on nykyisin savottakahvila. Koitajoki virtaa Suomen puolelle Venäjältä, joka näkyy taustalla. Kuva: STC Tuotanto Oy

Suomen itäisin kylä elää kesätapahtumista ja historiasta

18.8.2023 0.00

18.4.2023 - Teollisuus- ja sotahistorian värittävä Möhkö, Suomen itäisin kylä, kilpailee maineesta myös maan mielenkiintoisimpana kylänä. Möhkö tarjoaa kesämatkailijalle historiallisen kulttuuriympäristön ja rajaseudun tunnelman ohella taidetta, tapahtumia sekä portin maan pienimpään kansallispuistoon.

Valtakunnan itärajaa puhkovan Koitajoen mutkaan perustetun Möhkön kylän värikäs historia on tehnyt siitä ennen kaikkea kesämatkailijan kohteen.

—Kunnostettu ruukkimiljöö on harvinainen kokonaisuus, jonka päärakennus säilyi sodan kourissa kuin ihmeen kaupalla. Museoviraston restauroima kanavajärjestelmä, ruukkialue ja 1950-luvulta olevaan asutoproomuun rakennettu savottakahvila heittävät meidät aikamatkalle yli 150 vuoden päähän, sanoo Möhkön Matkailuyhdistyksen puheenjohtaja **Tuija Lauronen**.

Työtä kahdelle tuhannelle

1800-luvun puolivälissä Möhköön perustettiin järvimalmia jalostanut rautaruukki. Edullinen puuhiili, vesitiet ja Möhkönkosken vesivoima kasvattivat rautaruukin Suomen suurimmaksi järvimalmiruukiksi. Enimmillään ruukki antoi työtä noin kahdelle tuhannelle ja Möhkön kylä kodin 600 hengelle.

Talvisodassa kylä jäi venäläisdivisioonan käyttöön, mutta osa rakennuksista ja tiestöstä säilyi. Kylän läpi kulkee edelleen noin kilometrin osuus aitoa talvi- ja jatkosodan sotatietä, jonka rakennuksista huomattava osa on ajalta jo ennen talvisotaa.

—Möhkön kylä ja sen sotahistorialliset kohteet ovat merkittävä osa 150 kilometrin mittaista Ilomantsin Sotatie -verkostoa, joka kokoaa alueen kaikki rajavyöhykkeen ulkopuolella olevat sotahistorialliset kohteet, Lauronen sanoo.

Itärajan luonto ja tapahtumat vetonauloina

Lauronen sanoo, että suuri osa kesämatkailijoista käy Möhkön-matkallaan myös viereisessä Petkeljärven kansallispuistossa. Suomen pienin kansallispuisto on tunnettu vesistöä halkovista harjuista.

—Toinen erikoisuus on helposti tavoitettava koskialue, joka on kalastajien suosiossa. Saaliiksi Möhkönkoskelta voi saada taimenen, kirjolohen ja harjuksen lisäksi siikaa, haukia tai ahventa.

Ihmissen luontosuhde on läpileikkaava teema Möhkön Matkailuyhdistyksen kesäkaudella 2023 tuottamissa tapahtumissa.

—Metsät, järvet ja luonto ylipäänsä ovat kautta aikojen olleet ihmiselämälle oleellisia. Luontoon ja luonnonvarojen hyödyntämiseen on viime aikoina kytketty uudenlaisia odotuksia. "Luonto ja ihminen" -teemalla haluamme pitää ihmisen luontosuhdetta edelleen esillä.

Info: Vinkit Möhkön kesään 2023

1.5.2023 Möhkön vappu

- Iloinen kesäkauden avaustapahtuma munkkikahvien, Manta-laivan lakituksen ja kaiken kansan vappumarssin merkeissä.

24.6.2023 Möhkön juhannusjuhlat

- Perinteiset juhannusjuhlat lavatanssien ja kokon tunnelmassa.

1.7.2023 Akkojen Vappaa

- Unohtaa hetkeksi arkinen aherrus ja vaihtaa vapaalle. Hyvinvointia ja hemmottelua Möhkössä.

1.-31.7.2023 Kesäteatteri "Ainoo auttamassa"

- Teatteri Möhkön tuottama koko perheen kesäkomedia. 12 esitystä heinäkuussa.

9.7.2023 Möhkön ruukkipäivä "Luonnossa"

- Yli 20 ohjelmanumerosta tai aktiviteetista koostuva koko perheen tapahtuma, jossa voi liikkua kävellen tai Ilomantsin Matkailuyhdistyksen katujunalla. Mukana mm, talutusratsastusta, satupolku, Möhkön puulajipuiston opastuksia, luentoja, rumpupiiri, luontoelokuva "Järven tarina", jokiveneristeilyjä sekä esim. Pohjois-Karjalan Rajavartioston toiminnan esittelyä.

26.8.2023 Pogostan polkujuoksu Petkeljärven kansallispuistossa

- Suomen itäisimmän polkujuoksun monipuoliset 10 ja 19,5 km reitit kulkevat mäntykankaiden, kauniiden harjumaisemien ja vesistöjen varrella. Tapahtumakeskuksena Petkeljärven retkeilykeskus, jossa suihkut, rantasauna sekä mahdollisuus kisan jälkeiseen lounaseen.

26.8.2023 Valon yö

- Historiallinen ruukkialue valaistaan elävällä tulella ja valaisimilla. Mukana mm. ohjattuja liikuntatuokioita, seikkailurata, "Ainoo auttamassa" -kesäteatterinäytös, tanssiopetusta ja tanssit Anneli Mattilan & Recadosin tahdeissa. Ei pääsymaksua alueelle.

1.6.-31.8.2023 MÖHKÖNVIRTA-nykytaidenäyttely

- Vuosittain vaihtuvan näyttelyn teokset koostuvat tänä vuonna yhdeksältä taiteilijan töistä Suomesta, Virossa ja Belgiasta. Lisätietoa myös www.facebook.com/mohkonvirta ja www.instagram.com/mkovirta.

Ilomantsin Sotatie

Ilomantsin Sotatie muodostuu 150 kilometrin mittaisesta tieverkostosta, jonka varrelle tai sen läheisyyteen sijoittuvat kaikki rajavyöhykkeen ulkopuolella olevat sotahistorialliset kohteet. Sotatien varrella on kymmeniä muistomerkkejä, opastustauluja, museoituja rakennuksia ja entisöityjä taisteluasemia, joihin tutustumalla saa hyvän kokonaiskuvan Ilomantsin ainutlaatuisesta sotahistoriasta.

Kesä-elokuun Möhkönvirta-näyttely rakennetaan tänä vuonna Suomesta, Virossa ja Belgiasta tulevien yhdeksän taiteilijan teoksilla mm. Pytinki-päärakennuksen tiloihin. Kuva Eija Irene Hiltunen.

Möhkön Manta oli aikoinaan asuntoproomu, joka majoitti savottalaisia sekä uitto- ja metsätyömiehiä Ilomantsin alueella. Ilomantsin museosäätiön omistamassa proomussa on toiminut kesäkahvila 1980-luvun alkupuolelta lähtien. Kuva: Jarno Artika

Ohi lipuva Koitajoki antaa Möhkön Teatterin näyttämölle vaikuttavat raamit. Kuva: Eija Irene Hiltunen

Valon Yö -tapahtumassa 26.8. ruukin alue valaistaan elävällä tulella ja valaisimilla. Kuva: Janne Laukkanen